

Solymosi Tari Emőke:

2024 Lajtha-díjasa: Ábrahám Márta hegedűművész

(A laudáció a Régi Zeneakadémián, 2024. január 23-án este hangzott el,
a 2024-es Lajtha-díj – hangversennyel egybekötött – átadásán)

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Közönség!

A négy évtizede megalakult Lajtha László Alapítvány már a kezdetektől elismerte azokat az előadóművészeket, zenetörténészeket, pedagógusokat, kiadókat, muzeológusokat és más szakembereket, akik kiemelkedő szakértelemmel és nagy elhivatottsággal végzett tevékenységükkel előmozdítják Lajtha László életművének megismertetését. 1995-től az Alapítvány és a Magyar Rádió, illetve az MTVA közösen rendezi meg a hangversennyel egybekötött díjátadást a Magyar Kultúra Napján, vagy egy ahhoz közel eső időpontban. Ettől kezdve számos kiváló rádiós szakember is megkapta a Lajtha-díjat. Eddig összesen már több mint ötvenen vehették át az oklevéllel kísért plakettet. Átnézve az illusztris névsort, meglepődve láttam, hogy bár több vonósnegyes is elnyerte a díjat (konkrétan a hűséges Lajtha-tanítvány, Tátrai Vilmos által vezetett legendás Tátrai Vonósnegyes, majd jóval később a zeneszerző valamennyi vonósnegyeséből lemezfelvételt készítő kitűnő Auer Kvartett), hegedűművész szólístaként az idei díjazott, Ábrahám Márta az első, aki ezt a rangos elismerést átveheti. Nagy öröm számomra, hogy én köszönhetem őt e jeles alkalomból.

Ábrahám Márta az elmúlt években jó néhányszor bizonyította Lajtha iránti elkötelezettségét, és zenéje értő és jeles előadójaként újabb híveket szerzett neki. A szerzőről elnevezett kamarazenei formáció, a Lajtha Trió hegedűseként többször interpretálta például az 1932-ben keletkezett és a szerző által a Nobel-díjas írónak, Romain Rolland-nak dedikált II. vonóstriót, amely – az 1948-ban született II. hárfás kvintett mellett – a ma a Régi Zeneakadémián megtartott hangverseny programjában is szerepel. Ábrahám Márta és muzsikustársai a II. vonóstrióból rádiófelvételt is készítettek. Kiváló zongoristákkal együttműködve, Márta számos helyen előadta a zeneszerző 1930-ban hegedűre és zongorára írt Szonatináját is.

Emlékszem néhány korábbi telefonbeszélgetésünkre, amikor Márta egészen meghatottan és izgatottan beszélt arról, hogyan tárulnak fel számára a Lajtha-zene szépségei a gyakorlás és a próbák során. Lajtha muzsikája nem adja magát könnyen: a vele foglalkozó művészeknek számos technikai és zenei nehézségen kell keresztülverekedniük magukat, de ha ez megtörtént, akkor magas színvonalú előadásban e művek a muzikusoknak és a közönségnek is kincseket rejtenek. Emlékszem arra is, hogy a felfedezés öröme megélve Márta milyen csodálkozással kérdezte, hogy a XX. század első felének e kiemelkedően jelentős, kortársaihoz, Bartókhoz és Kodályhoz méltó szerzője vajon miért ennyivel kevésbé ismert. Azóta persze a helyzet rengeteget változott a jó irányba, többek között az olyan kitartó művészeknek is köszönhetően, mint Ábrahám Márta.

Lajtha László bizonyára idén is örülne az Alapítvány döntésének, de nemcsak azért, mert Ábrahám Márta kiválóan tolmácsolja az ő opuszait, hanem azért is, mert akárcsak a zeneszerző, az idei díjazott is igen sokoldalú. Ahogyan Lajtha számára is elsőrendűen fontos volt az oktatás (ne feledjük: a Nemzeti Zenedében három évtizeden át tanított, sőt ő volt az intézmény utolsó főigazgatója), így Ábrahám Márta is elhivatott oktatója a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemnek, közel két évtizede. Jelenleg habilitált egyetemi adjunktus. Nemcsak hegedűt tanít, hanem Bach fúgáinak és Chaconne-jának elemzését is, angol nyelvű kurzusokon. Emellett nyári hegedű-kamarazene mesterkurzust tart Zebegényben, 2011 óta. Ennek olyan magas a színvonala, hogy még Ázsiából és Amerikából is idevonzza a diákokat. Zebegény kulturális életéért kifejtett tevékenységéért a művész díjat is kapott a községtől. Ábrahám Mártát rendszeresen hívják mesterkurzusok tartására három földrészre, és nemzetközi versenyek zsűrijének is többször tagja volt már.

Közös vonás Lajtha és mai díjazottunk rajongása a régizene iránt is. Lajtha a historikus előadásmód egyik legkorábbi magyarországi képviselője volt, sokat merített a barokk zenéből és alkotóművészetének egyik legfontosabb inspirálója Johann Sebastian Bach volt. Ábrahám Márta hosszabb ideig játszott a Concerto Armonico korhű hangszereken játszó régizenei együttesben koncertmesterként; a zenekar munkáját 2014-ben Gramofon díjjal ismerték el. 2009-ben egyik alapítója volt a róla elnevezett Ábrahám Consort régizene együttesnek, azóta koncertmestere és művészeti vezetője a zenekarnak. Bach zenéjét nemcsak művészként interpretálja, hanem elméleti úton is közelít hozzá, immár több mint egy évtizede. Dukay Barnabás zeneszerzővel közösen több könyvet, illetve kottát adtak ki, megfejtve Bach zenéjének rejtett üzeneteit, titkos kódjait. Az első 2017-ben jelent meg *Részletek az örökkévalóságból* címmel. Az angolul is olvasható kötet nemzetközi elismerést keltett. Márta 2023-ban önállóan készítette el a sorozat legfrissebb tagját, a Chaconne-kézikönyvet. Kutatási eredményeiről, elemzéseiről több európai főváros zenei egyetemén tartott előadást, például Londonban és Helsinkiben.

Néhány további részlet Ábrahám Márta eddigi pályafutásáról: a Zeneakadémián a legnagyobb mesterektől, Kovács Dénestől és Rados Ferentől tanulhatott, majd Ruggiero Riccinél gazdagította újabb két évig a tudását a salzburgi Mozarteumban. Londonban, a Guildhall School of Music and Drama falai között David Takenónál is tanulhatott több éven át. Rendszeresen vett részt különféle mesterkurzusokon, például Nathan Milstein, Pauk György, Fenyves Loránd, Kurtág György, Zsigmondy Dénes, Vlagyimir Szpivakov professzoroknál. 1984 és 1994 között összesen hét nagy országos és nemzetközi versenyen nyert díjat, öt alkalommal ő volt az első helyezett.

Éveken át volt koncertmestere a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának és az Amszterdami Szimfonikus Zenekarnak, de rendszeresen hívják vendég-koncertmesternek is több földrész zenekaraihoz. Szólistaként számos nagy teljesítmény fűződik a nevéhez, például lemezre vette Viski János, illetve Balassa Sándor hegedűversenyeit. Kiváló karmesterekkel léphetett fel, például Helmuth Rillinggel, Kocsis Zoltánnal vagy Fischer Ádámmal. Kitűnő zenekarok hívják meg koncertjeikre szólistának. Számos hazai kortárs zeneszerző ajánlott neki művet, és büszkén mondhatja el, hogy ösbemutatók sorozata fűződik a nevéhez, így ő játszotta először Vajda Gergely, Zarándy Ákos, Király László, Horváth Balázs, Sári József és Balassa Sándor egy vagy több kompozícióját. Általában is jellemző rá, hogy gazdag repertoárjában nagy szerepet kap a XX. és a XXI. századi zene. Kamarazenészként rangos koncerttermekben lép fel, például az Amszterdami Concertgebouw-ban, a Berlin Filharmóniában, a Brüsszeli Palais des Beaux-Arts-ban. Játékát nyolc hanglemezen hallhatjuk.

A 2024-es Lajtha-díj ismét méltó kezekbe kerül tehát. A Lajtha Alapítvány nevében szívből gratulálok Ábrahám Márta hegedűművésznőnek. További művészi, tanári és kutatói munkájához sok erőt és jó egészséget kívánok. Örömmel várjuk az újabb Lajtha-interpretációkat!

Fülöp Levente, Bábel Klára, Ábrahám Márta, Gyurkó Csilla, Baranyai Barnabás, Drahos Rebeka és Solymosi Tari Emőke a díjátadással egybekötött hangverseny után